

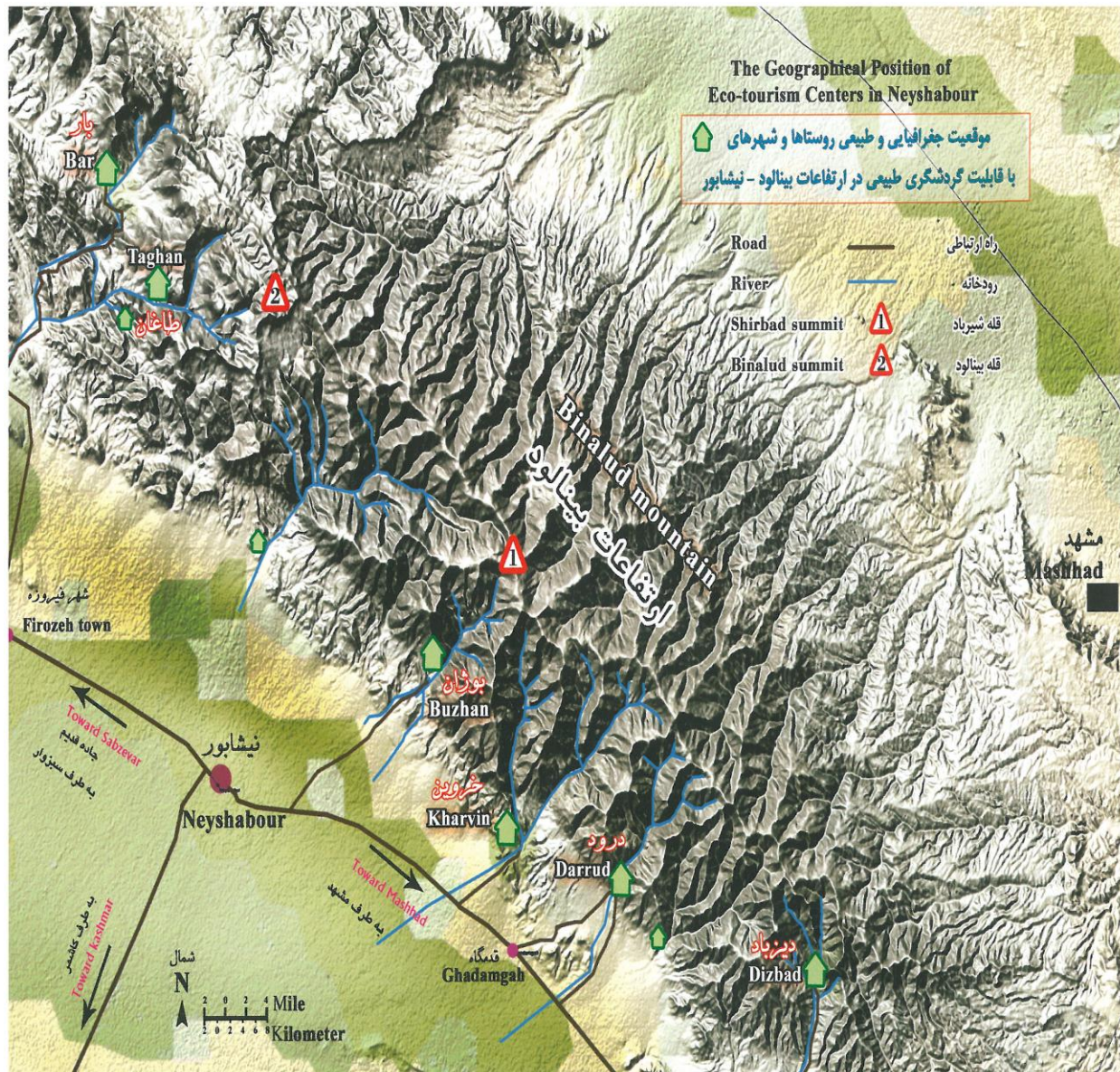
فصل چهارم:

طبیعت و جاذبه های طبیعی نیشابور

موقعیت جغرافیایی جاذبه های طبیعی
و وضعیت راهها در نیشابور

Legend	راهنما
Neyshabour	مرکز شهرستان
City Centers	مراکز شهری
Eco-tourism Centers	مراکز با قابلیت گردشگری طبیعی
Highway(Main Road)	راه ارتباطی (اصلی - اتوبان)
Road-2	راه ارتباطی (درجه ۲ - آسفالت)
Road-3	راه ارتباطی (درجه ۳ - خاکی)

۱-۴- ارتفاعات بینالود و مناظر طبیعی آن

رشته کوه های خراسان به صورت دو شاخه در شمال و جنوب مشهد واقع شده که شاخه شمالی آن مشتمل بر ارتفاعات کپه داغ (هزار مسجد و رادکان) بوده و شاخه جنوبی آن شامل ارتفاعات بینالود و آلا داغ (کوه های شاه جهان و سالوک) می باشد که امتداد و ادامه جبال البرز در شمال شرق کشور و دارای جهت شمال غربی - جنوب شرقی می باشند. بینالود و آلا داغ به طول حدود ۳۶۰ کیلومتر و عرض بین ۱۰ تا ۶۰ کیلومتر در خراسان دورنمایی برجسته را به تصویر کشیده اند و در هنگام بهار و تابستان عالی ترین مراتع و دره های سرسبز را در اختیار می گذارند.

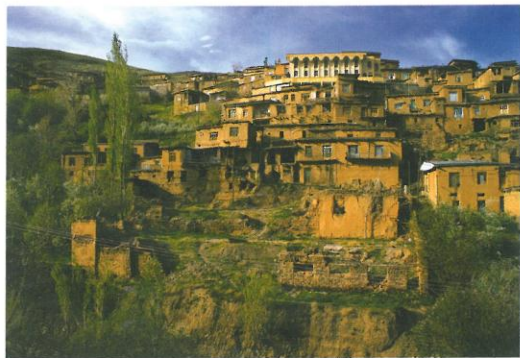
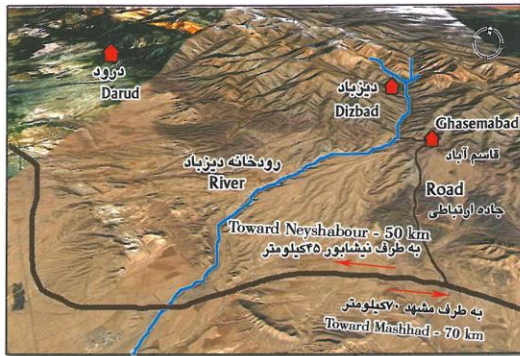
در محدوده جغرافیایی نیشابور امتداد رشته کوه بینالود در شمال و شرق و نیز بخش هایی از ارتفاعات کوه سرخ، جغتای و... در جنوب آن با مساحتی بالغ بر ۴۱۰۰ کیلومتر مربع سبب شده اند تا قابلیت های کم نظیر طبیعی در این شهرستان فراهم شده و همواره جهت سیاحت، کوهنوردی، سنگنوردی و اکوتوریسم مورد توجه باشند. ارتفاعات بینالود عامل تعدیل شرایط آب و هوایی، افزایش میزان بارندگی و نیز به عنوان دیواری حایل، مانع از ورود آب و هوای گرم و خشک کویر مرکزی ایران و صحراهای آسیای مرکزی می باشند. قتل معروف و زیبای بالای ۲۵۰۰ متر در منطقه نیز شامل: قتل چشمه سبز، یال کمالی، یال بلوچ، گرده سنگ، کمر زرد، میانه دوزوی، ذاهون و پیلان که در حدود ۲۰ تا ۳۰ کیلومتری شمال شهر نیشابور واقع شده اند و علاوه بر آنها قله بوژان با ۲۸۵۵ متر و قله گودزد (شیرباد) با ۳۲۵۲ متر در ۲۰ کیلومتری شمال شرقی شهر، قتل زنبور گاه، سیاه خونی و سیاه با ۳۱۳۰ متر، ۳۰۳۲ متر و ۲۹۸۰ متر در شمال شهر خروین، قتل یال معدن و یال رباط با ۲۹۳۶ متر و ۲۹۰۸ متر در شمال شهر درود، کوه گچی با ارتفاع ۲۹۲۵ متر در ۵۰ کیلومتری جنوب شهر عشق آباد و... از دیگر قتل زیبای منطقه می باشند. درباره طبیعت نیشابور گفتنی ها بسیار و به نظر می رسد به تصویر کشیدن تمامی آنها نیاز به یک اثر نفیس و مجزای دیگر دارد، لیکن در این مجموعه به ارائه بخشی از تصاویر قتل مرتفع و معروف بینالود، شیرباد و معرفی تعدادی از ییلاقات زیبا و از جمله پنج منطقه نمونه طبیعت گردی با چشم اندازی متفاوت از فصول مختلف آنها اکتفا شده است.

۲-۴- منطقه گردشگری دیزباد علیا

منطقه ییلاقی دیزباد با ارتفاع متوسط ۱۹۷۰ متر بالاتر از سطح دریا، مرتفع ترین نقطه سکونت نیشابور با قابلیت گردشگری است که در ۳۶ درجه و ۰۶ / دقیقه عرض جغرافیایی و ۵۹ درجه و ۱۷ دقیقه طول جغرافیایی و در فاصله ۴۵ کیلومتری شرق نیشابور و به فاصله ۱۰ کیلومتری از جاده ارتباطی به شهر مشهد مقدس واقع شده است.

جمعیت دیز باد علیا هم اکنون بالغ بر ۲۳۰ نفر و معماری خاص مسکن روستا، برخورداری از چشم انداز بسیار زیبا و سرسبز کوهستانی، جریان چند چشمه و رودخانه دیزباد بالا و نیز سکونت تعدادی از پیروان مذهب اسماعیلیه در آن سبب شده اند تا این

۱۰۸
64

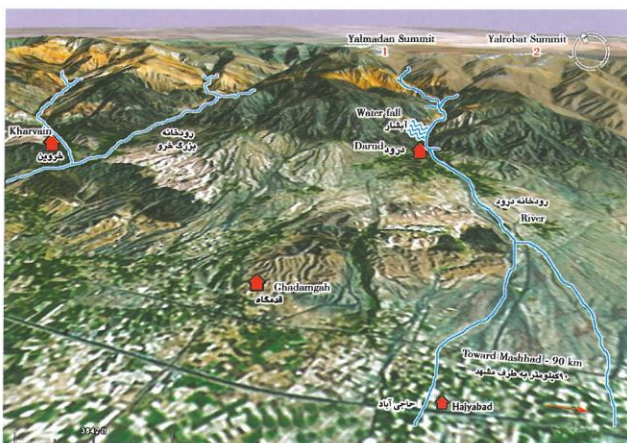
روستا از جذابیت و شهرت ویژه ای در نیشابور و حتی استان برخوردار گردد.

رودخانه دیزباد از کوههای قلعه و شیر کوه به ارتفاع ۲۶۲۵ و ۲۶۹۸ متر سرچشمه گرفته، طول رودخانه ۲۹ کیلومتر، حوضه آبریز آن معادل ۲۷/۲ کیلومتر مربع و شیب بسترش ۴ درصد است. متوسط بارندگی سالانه در این منطقه ۳۶۷ میلیمتر و آورد سالانه آب سطحی این رودخانه نیز معادل ۵ میلیون متر مکعب می باشد. تولید محصولات باغی: سیب، گیلاس، آلبالو، گردو و نیز پرورش گوسفند، گاو و طیور از مهمترین منابع اقتصادی این روستا به شمار می آیند.

۳-۴- منطقه گردشگری درویشاپور

اولین مکان سکونت پس از نیشاپور که با ملاک های تقسیمات کشوری در سال ۱۳۴۲ به عنوان شهر انتخاب گردید، شهر درود بوده است. این شهر زیبا و کوهپایه ای با ارتفاع متوسط ۱۵۷۰ متر از سطح دریا در ۳۶ درجه و ۰۸ / دقیقه عرض جغرافیایی و ۵۹ درجه و ۰۷ / دقیقه طول جغرافیایی واقع می باشد. وجود حمامی از دوره صفویه و درخت چناری با قدمتی حدود ۳۰۰ تا ۴۰۰ سال نشان از سابقه طولانی سکونت در این منطقه زیبا دارد. نام اولیه ده رود یا قرار گرفتن در محل تلاقی دو رود از دلایل وجه تسمیه درود بیان شده است و امروزه سرسبزی، امکان توسعه بافت فیزیکی، جریان رودخانه پر آب، آبشار، سدی کوچک بر روی رودخانه و فاصله کم حدود ۳۰ کیلومتر از شهر نیشاپور (۵ کیلومتری شمال شهر قدمگاه) و نیز ایجاد سایت پرواز با کایت از مزیت های گردشگری درود است و علاوه بر این امکان ارتباط با دره زیبای جاغرق و طرقة مشهد در آن سوی ارتفاعات بینالود و احداث بزرگراهی کوهستانی از مسیر مذکور در آینده، موقعیتی است که می تواند این شهر را به عنوان یکی از قطب های کم نظیر گردشگری طبیعی در استان خراسان رضوی مطرح نماید.

متوسط بارندگی سالانه در این شهر حدود ۳۴۰ میلیمتر بوده و آب و هوای نیمه معتدل با تابستان های خنک و زمستان های سرد و کوتاه از ویژگی های اقلیمی درود است. رودخانه درود به طول تقریبی ۱۲ کیلومتر، از قله یال^۱ معدن به ارتفاع ۲۹۳۶ متر و یال رباط^۲ به ارتفاع ۲۹۰۸ متر در ۸ کیلومتری شمال شهر درود سرچشمه می گیرد و وسعت حوضه آبریز آن معادل ۴۵ کیلومتر مربع و آورد سالیانه آب سطحی این رود نیز ۹/۳ میلیون متر مکعب برآورد شده است. جمعیت شهر درود هم اکنون بالغ بر ۵۵۰ نفر است و فعالیت های کشاورزی، باغداری، دامداری و ارائه خدمات شهری و گردشگری از مهمترین منابع درآمد مردم این شهر به شمار می آیند.

مگر دودری شاہپور
Darrud Dam

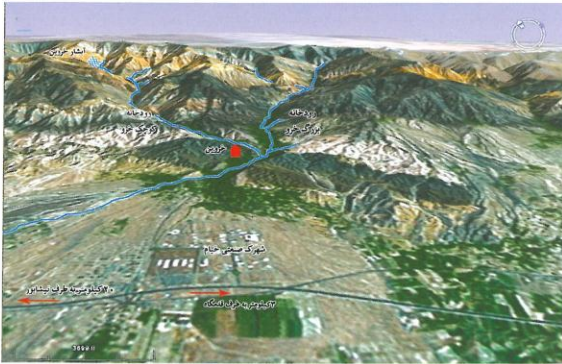
۴-۴- منطقه گردشگری شهر خروین

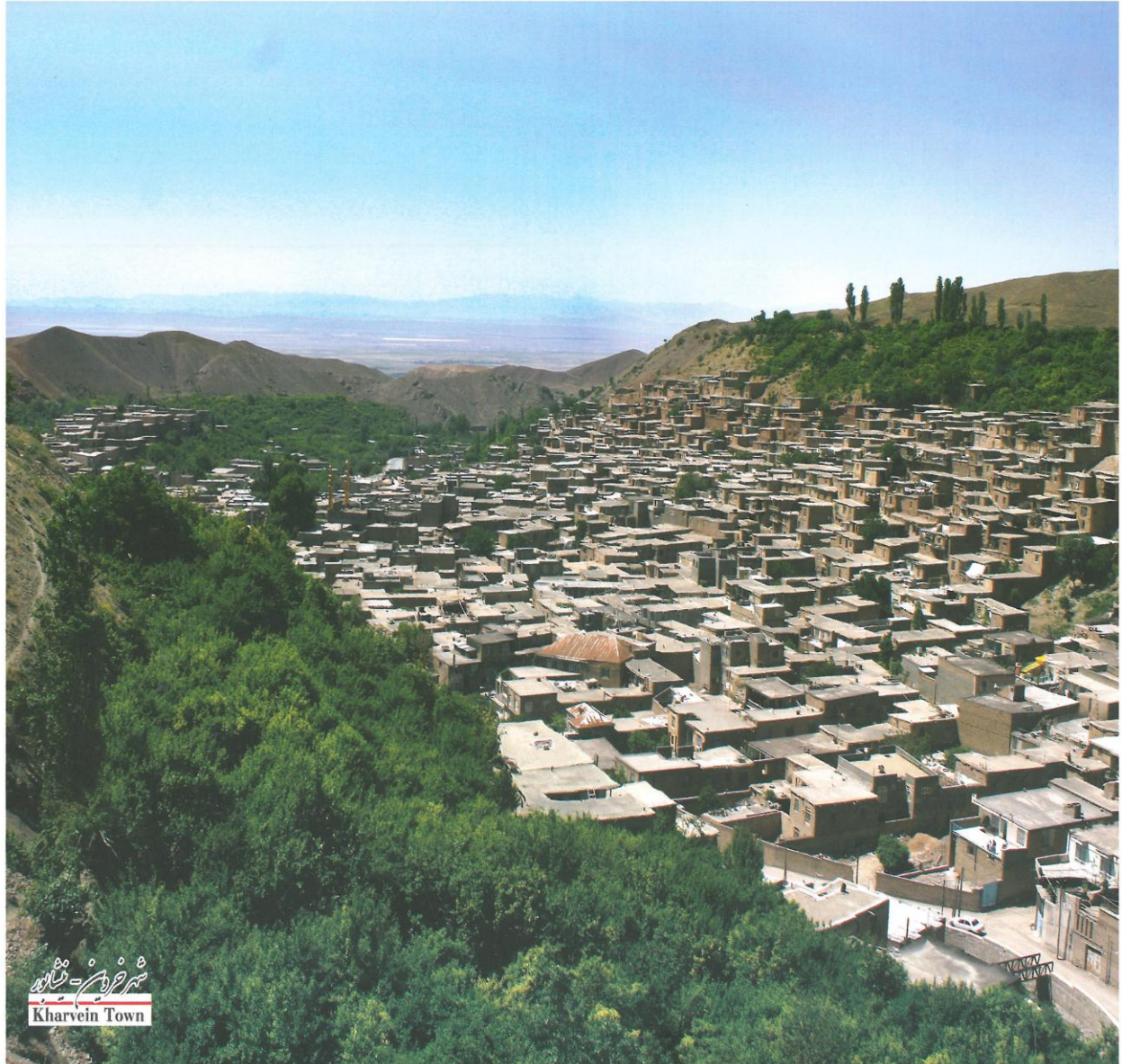
شهر بزرگ و تاریخی خروین در ۲۰ کیلومتری شرق شهر نیشابور و به فاصله ۲ کیلومتری از مسیر جاده ارتباطی به شهر مقدس مشهد در ۳۶ درجه و ۱۰ دقیقه عرض جغرافیایی و ۵۹ درجه و ۰۳ دقیقه طول جغرافیایی واقع شده است. ارتفاع متوسط شهر ۱۵۰۰ متر بالاتر از سطح دریا بوده و جریان دو رودخانه پر آب خرو کوچک و بزرگ و شکل گیری شهر خروین در محل تلاقی آنها به علاوه وجود باغ های انبوه میوه در حواشی دو دره رودخانه مذکور سبب شده تا یکی از کم نظیرترین چشم اندازهای زیبای طبیعی در کوهپایه های شرقی ارتفاعات بینالود خلق گردد، به طوری که تحسین هر گردشگری بامشاهده این دو دره زیبا برانگیخته می شود.

معماری مساکن خروین بسیار شبیه به معماری شهر ماسوله در استان گیلان بوده و به همین سبب به ماسوله سبز خراسان (بینالود) شهرت دارد. جمعیت این شهر بر اساس آخرین سرشماری رسمی در سال ۱۳۹۰ بالغ بر ۱۳۰۰۰ نفر بوده که پرجمعیت ترین شهر پس از نیشابور می باشد.

وجود امکان ارتباط کوهستانی با منطقه بیلاقی زشک در مشهد در آن سوی ارتفاعات بینالود و وجود برخی اماکن تاریخی نظیر کاروانسرا، برج و باروی ویران و نیز آثار آتشگاه، قلعه و تعدادی سنگ قبر تاریخی و بنای چهارطاقی و مقدس در نظر مردم منطقه مشهور به چشمه علی، حکایت از تاریخ کهن و سابقه سکونت در این شهر دارد. رودخانه بزرگ خرو از کوه های زنبورگاه به ارتفاع ۳۱۳۰ متر در ۲۷ کیلومتری شمال شرقی شهر نیشابور سرچشمه می گیرد و پس از دریافت رودخانه کوچک خرو و رودخانه رودمیان، آبادیهای خرو کوچک و کلاته گلاب را مشروب می کند.

طول آبراهه رودخانه بزرگ خرو ۲۱ کیلومتر و آورد سالیانه آن ۱۷ میلیون متر مکعب می باشد. رودخانه کوچک نیز به عنوان یکی از شاخه های رود بزرگ از قله سیاه خونی با ۳۳۰۲ متر و سیاه کوه با ۲۹۸۰ متر ارتفاع، سرچشمه گرفته و با ۱۴ کیلومتر طول آبراهه و ۱۵ میلیون متر مکعب آورد سالیانه در جنوب خرو بالا به رود بزرگ می ریزد. متوسط بارندگی در سطح دو حوزه ۳۷۰ میلیمتر است و تولید انبوه محصولات باغی و خشکبار نظیر: آلو، گیلاس، زردآلو، گردو و.. از منابع درآمد در این شهر محسوب می گردد.

شهر خرمین
Kharvein Town

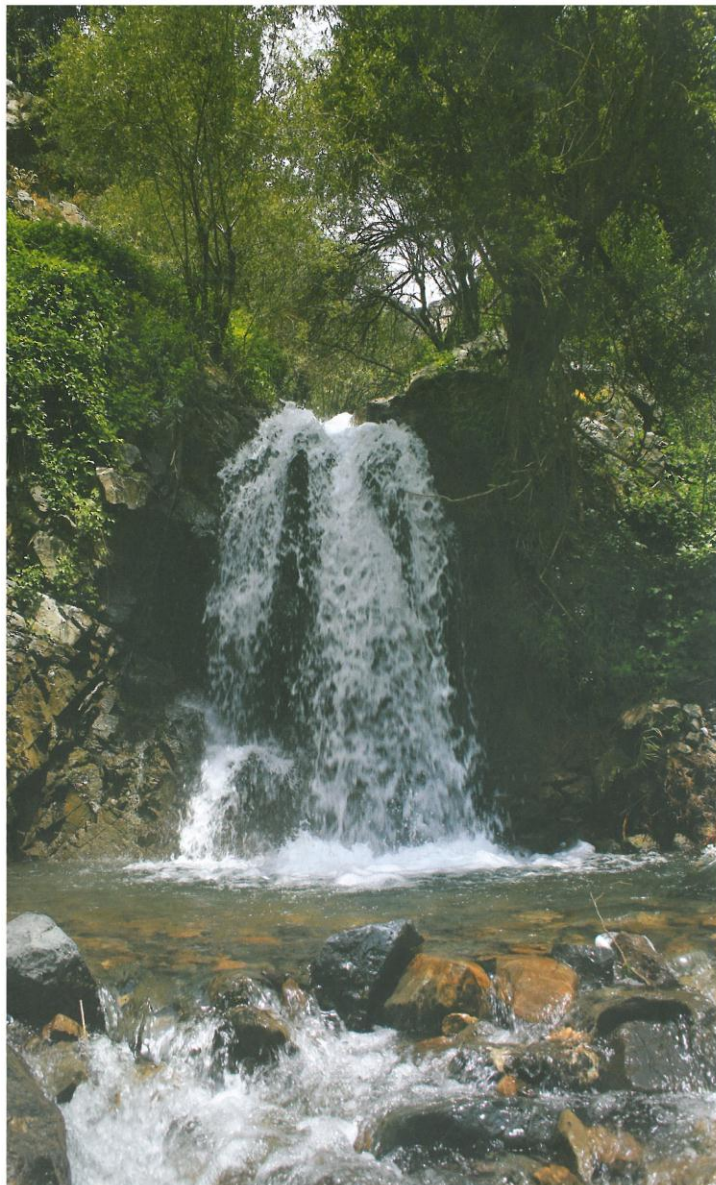

۵-۴- منطقه گردشگری بوژان نیشابور

روستای کوهپایه ای بوژان در ۱۵ کیلومتری شمال شرقی شهر نیشابور، و از زیباترین دره های سرسبز منطقه است که با ارتفاع متوسط ۱۶۰۰ متر در دامنه یکی از مرتفع ترین قله بینالود قله گود زرد (شیرباد) و درجه و ۳۶ درجه و ۱۴ دقیقه عرض جغرافیایی و ۵۸ درجه و ۵۸ دقیقه طول جغرافیایی واقع شده است. نزدیکی به شهر، جریان رودخانه پرآب و چندین آبشار زیبا و نیز وجود چشم اندازهای بسیار زیبا در فصول مختلف، موقعیت ویژه ای را برای توسعه گردشگری بوژان فراهم نموده است.

جمعیت بوژان هم اکنون بالغ بر ۱۵۰۰ نفر و جمعیت دو روستای بوژآباد و حصار بوژان که در ابتدای دره بوژان مستقر می باشند به ترتیب معادل ۱۰۰ و ۵۰۰ نفر است. رودخانه بوژان از دامنه های مرتفع قله بوژان به ارتفاع ۲۸۵۵ متر و قله شیرباد با ارتفاع ۳۲۵۲ متر سرچشمه می گیرد و آبادی های بوژان، حصار، بوژآباد، تخت سفید، ادگ و دشت را مشروب نموده و در نهایت در شمال ادگ در مزارع پخش می گردد. رودخانه بوژان دارای حوزه آبریزی معادل ۳۶ کیلومتر مربع، طول آبراهه اصلی آن ۱۱ کیلومتر، متوسط بارندگی در حوزه آن ۳۶۵ میلیمتر و آورد سالانه این رودخانه نیز حدود ۱۱ میلیون متر مکعب برآورد شده است.

۱۲۸
۴۴

۶-۴- غار ابراهیم ادهم

غار ابراهیم ادهم در مسیر یکی از رودخانه های فصلی (هفت غار) در شمال شهر نیشابور و در یک کیلومتری غرب اردوگاه شهید رجایی واقع شده و با توجه به رسوبی بودن جنس زمین شناسی آن، اکنون بخش اعظم این غار در اثر فرسایش آبی و هوازدگی فرو ریخته است. علاوه بر مفرح بودن طبیعت این غار به واسطه جریان رودخانه و چشم انداز زیبای آن، حضور یکی از بزرگان اهل طریقت و زهاد به نام ابواسحق ابراهیم بن منصور بن زید بلخی در آن، سبب شهرت این غار در نزد مردم نیشابور شده است.

دهخدا در لغت نامه خود ادهم را زاهد نیمه قرن دوم هجری و وفات او را سال ۱۶۰ یا ۱۶۶ ق ذکر نموده است. روایت شاهزاده بودن ادهم و ترک این منصب پس از هشدار فردی ناشناس (هاتف) و نیز شوریده و پریشان حالی وی در جبال و مفاوز و عزیمت به مکه و نیز مصاحبت با چند تن از اولیاء از جمله فضیل عیاض، سفیان ثوری و به قولی امام محمد باقر (ع) در اثر دهخدا آمده است و در تذکره الاولیاء عطار نیز به شرح مفصلی از کرامات و مقامات ادهم اشاره شده است از جمله: پادشاه بلخ بود، شی که بر تخت خفته بود، فردی بر بام خانه اش آمده، از وی پرسید، کیست؟ گفت آشنایم، شتر گم کرده ام! گفت ای نادان شتر بر بام می جویی؟ گفت ای غافل! تو خدای را بر تخت زرین و در جامه اطلس می جویی، شتر بر بام جستن از آن عجب تر است؟ از این سخن هیبت و آتشی در دل ابراهیم پدید آمد.

در روایتی دیگر در روزی ابراهیم ادهم حضرت خضر را ملاقات کرد و آن حضرت نیز به ادهم درباره طریقت الهی هشدار داد، پس از آن ادهم امر به زین کردن اسب جهت شکار نمود، در راه از لشکریان جدا افتاد و لباس فاخر خود را با پوشینه شبانی معاوضه نمود و سراسیمه و شوریده حال سر به بیابان ها نهاد. ابتدا به مرو و سپس به نیشابور و در غار مذکور وارد شد و به روایتی نه سال در آن غار ساکن بود و . .

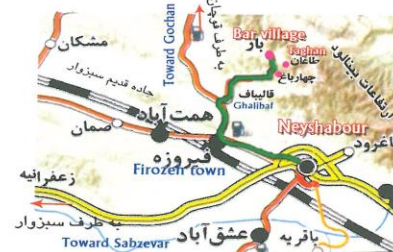
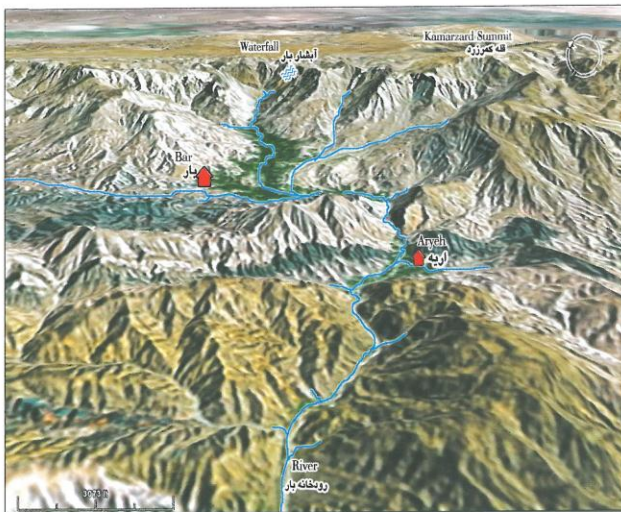
اطلاع دقیقی از محل وفات ادهم وجود ندارد، برخی شام و برخی سوقین (دژهای روم) را ذکر نموده اند.

**Ebrahim Adham Cave,
15 km North of
Neyshabour**

۷-۴- منطقه گردشگری بارنیشابور

بار با موقعیت کوهستانی در ۳۶ درجه و ۲۹ دقیقه عرض جغرافیایی و ۵۸ درجه و ۴۳ دقیقه طول جغرافیایی و در فاصله حدود ۵۵ کیلومتری شمال غربی شهر نیشابور واقع شده است. جمعیت این روستا هم اکنون بالغ بر ۵۵۰ نفر بوده و ارتفاع متوسط آن از سطح دریا نیز ۱۶۷۰ متر می باشد. رودخانه پیر آب بار از قله جنوبی و غربی کوه های بینالود نظیر قله تیغ پیش آب به ارتفاع ۲۰۰۴ متر و کمر زرد به ارتفاع ۲۸۳۲ متر در ۳۰ کیلومتری شمال شهر نیشابور سرچشمه گرفته و با جریان از میان دره های خوش آب و هوا، روستاهای بار، اریه، دامنجان، خانلق، محمدآباد، علی آباد، گلشن آباد، شوری کوچک و بزرگ را مشروب می نماید و در نهایت با دریافت رودخانه طاعان در مسیر خود در شرق همت آباد زمانی به رودخانه کال شور می ریزد.

۱۳۸
34

وسعت حوزه رودخانه بار ۱۱۵ کیلومتر مربع، طول آن ۵۲ کیلومتر و آورد سالیانه آن نیز برابر با ۲۰ میلیون متر مکعب برآورد شده است. بارندگی سالیانه در این منطقه حدود ۳۵۶ میلیمتر است و با توجه به برخورداری از طبیعت و آبشار کم نظیر (بهارانه)، می توان منطقه زیبای بار را به عنوان یکی از مراکز مهم گردشگری طبیعی در نیشابور مطرح نمود و علاوه بر این در آینده ای نزدیک با احداث سد بار (جهت تأمین آب مورد نیاز مجتمع فولاد خراسان - نیشابور) شاهد ایجاد تحول در اقتصاد و خلق چشم اندازهای زیبای طبیعی در این منطقه خواهیم بود.

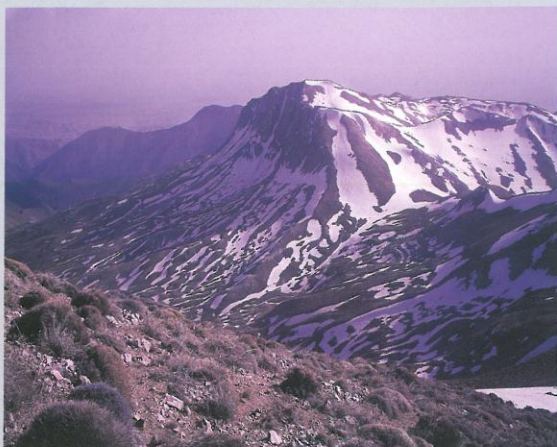
آشار بہار لہ مار - پشاور
Bar-Baharaneh Waterfall

Bar - Spring

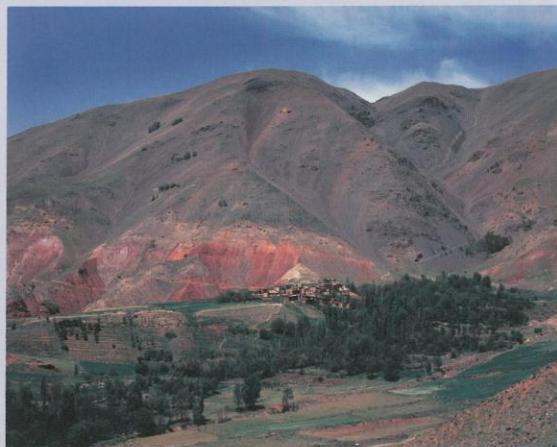
بار بهار و پاییز
Bar - Autumn

نماهایی از دامنه های رشته کوه بینالود در زمستان (برفریز، بوژان)

Binalud Footh in Buzhan & Barfriz

Barfriz Country-Side, Located North of Neyshabour

Climbing Activities in Neyshabour